

TARLADAN SOFRAYA GIDA SİSTEMİ TARIM ÇALIŞTAYI SONUÇ RAPORU

Muğla, Türkiye 12 MAYIS 2018

TÜRKİYE BANKASI

KATILIMCI LİSTESİ

SEKTÖR TEMSİLCİLERİ

Katılımcı

Ali Erdoğan (Firma Sahibi)
Ali Gülbudak (Firma Sahibi)
Ayten Çöl (Firma Sahibi)
Biröl Celep (Yönetim Kurulu Başkanı)
Dr. Taylan Kıymaz (Tarım Dairesi Başkanı)
Erdinç Pulluk (Firma Sahibi)
Erkan Zeylan (Firma Sahibi)
Güldem Atabay Şanlı (Ekonomist / İşl. Md.)
Hamza Kopuz (Genel Sekreter)
İbrahim Yanık (Genel Koordinatör)
Mehmet Erol Sözen (Dernek Başkanı)
Mert Çolpan (Meyve-Sebze Satın Alma / Pazarlama Sorumlusu)
Mimar Sinan Yurdusev (Firma Sahibi)
Murat Bayizit (Firma Sahibi)
Nuri Akko (Birlik Başkanı)
Osman Civil (Yönetim Kurulu Başkanı)
Prof. Dr. Ahmet Ali Koç (Öğretim Üyesi)
Prof. Dr. Yaşar Uysal (Öğretim Üyesi)
Uğur Mursaloğlu (Kurucu)

Zekai İlter (Firma Sahibi) E-Z Tohumculuk

Firma/Kuruluş

Erdoğdular Tarım Ürünleri Pamuk Çırcır Zirai Ürün. İnş. Tic. San. Ltd. Şti.
Gülbudak Gıda Soğ. Tek. Ltd. Şti.
Kılçak Çöl Çiftliği - (Şahıs Şirketi)
Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçıları Birliği
T.C. Kalkınma Bakanlığı
Bereket Ticaret - Erdinç Pulluk (Şahıs Şirketi)
Zeylan Tarım Hayvancılık Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.
Tragos Çiftliği - Tragos Çiftliği Hayvancılık Tarım Gıda San. ve Tic. A.Ş.
Türkiye Arı Yetiştiricileri Merkez Birliği
Türkiye Halciler Federasyonu
Konya Önder Çiftçi Derneği
Migros A.Ş.
Markim Danışmanlık Met. Kim. Tar. San. ve Tic. A.Ş.
Kaledonya Dış Tic. Ltd. Şti.
Adana İli Arı Yetiştiricileri Birliği
İzmir İli Kırmızı Et Üreticileri Birliği
Akdeniz Üniversitesi
9 Eylül Üniversitesi
Çiftçiden Eve İnternet Sitesi - (Obtain Health Sağlık Ürünleri Ltd. Şti.)
E-Z Tohumculuk Tohum Islahı ve Üretim Sanayi İthalat İhracat Pazarlama ve Ticaret Ltd. Şti.

ÇALIŞTAY PAYDAŞLARI

Unvan

İrfan Donat (Tarım Editörü)
İpek Alkan (Etkinlik Müdürü/Moderatör)
Menend Esemeli (Paz. ve Strateji Md.)
Cahit Bilaçeroğlu (Yönetim Danışmanı)

Kurum

Bloomberg HT
ADBA Danışmanlık A.Ş.
ADBA Danışmanlık A.Ş.
ADBA Danışmanlık A.Ş.

İŞ BANKASI

Şahismail Şimşek
Suat Sözen
Ethem Eliaçık
Buğra Avcı
Necati Çağlar
Ömer Faruk Cengiz
Özgen Şenel
Kerem Akıner
Ünal Çakmak
Yıldırım Tatay
A. Gökhan Doğramacı
Ali Serdar Uzçimen

Görev

Genel Müdür Yardımcısı
Kurumsal İletişim Koordinatörü ve Genel Sekreter
Ticari Bankacılık Pazarlama Bölüm Müdürü
Ticari Bankacılık Ürün Bölüm Müdürü
KOBİ Kredileri Tahsis Bölüm Müdürü
KOBİ ve İşletme Bankacılığı Satış Bölüm Müdürü
Ticari Bankacılık Pazarlama Bölümü Tarım Birim Müdürü
KOBİ ve İşletme Bankacılığı Satış Bölümü Birim Müdürü
KOBİ Kredileri Tahsis Bölümü Birim Müdürü
Ticari Bankacılık Pazarlama Bölümü Tarım Birimi Md. Yard.
Kurumsal Bankacılık Pazarlama ve Satış Bölümü Md. Yard.
KOBİ ve İşletme Bankacılığı Bölümü Şube Dışı Satış Md. Yard.

PROGRAM

- 1.** Açılış - İpek Alkan, ADBA Danışmanlık A.Ş.
Danışman ve Çalıştay Moderatörü
- 2.** Hoş Geldiniz Konuşması - Şahismail Şimşek,
Türkiye İş Bankası A.Ş. Genel Müdür Yardımcısı
- 3.** Sunum ve Sohbet - Bünyamin Sürmeli,
Meteoroloji Mühendisi
- 4.** Çalıştay Oturumları
 - 4.1.** Gıda Sistemi Yolculuğu
 - 4.2.** Aktörler ve Etkileri
- 5.** Kapanış

Giriş

1.

“Tarladan Sofraya Gıda Sistemi” konulu Tarım Çalıştayı, Türkiye İş Bankası’nın ev sahipliğinde, 12 Mayıs 2018 tarihinde Muğla’da gerçekleştirilmiştir.

Çalıştayın Amacı

Tarım sektörü; nüfusun gıda maddeleri gereksinimini karşılaması, tarıma dayalı sanayi için hammadde kaynağı oluşturması, önemli bir kesime istihdam olanağı sağlaması, ülke ekonomisinde dışa bağımlılığın azaltılmasının yanı sıra ithalat, ihracat ve devlet destekleri gibi nedenlerle de ekonomideki stratejik rol ve işlevi her geçen gün büyüyen bir sektördür.

Dünya genelinde bazı ürünlerde üretim miktar ve kalitesi yönünden önemli bir üretici konumunda bulunan ülkemiz, potansiyeli yüksek pazarlara olan yakınlığı ve ürün çeşitliliği gibi avantajlara sahip olmasına karşın; küçük ölçekli işletme yapısı, pazarlara ulaşım ve girdi maliyetlerinin sürekli artışı gibi zorluklarla mücadele etmek durumundadır.

Sektördeki aktörlerin, üretimde toplam kalite ve verimlilik artışını sağlayabilmek için mekanizasyon yatırımlarını arttırmaya ve mümkün olduğunca dijitalleşmeye çalıştıkları da izlenmektedir.

Tarımsal üretim pek çok aşaması bulunan uzun soluklu ve zorlu bir süreçtir. Bu süreçte Türkiye İş Bankası olarak ülkemiz ekonomisinin önemli birer temel taşı niteliğindeki üreticilerimize en iyi hizmeti en doğru çözümlerle sunmak, Bankamız tarım bankacılığı stratejisinin temelini teşkil etmektedir.

Bu stratejinin ana bileşenleri;

Tüm şubelerimiz ve şube dışı satış birimlerimizde tarım bankacılığı ürün ve hizmetlerimizin standart, hızlı, doğru ve katma değer yaratacak bir biçimde sunulması, dolayısıyla üreticilerin tüm ihtiyaçlarının “doğru yöntemlerle, uygun koşullarla ve zamanında karşılanması” olarak özetlenebilir.

Bu çerçevede, Çalıştay’ın başlıca amaçları arasında;

- Tarladan Sofraya Gıda Sistemini oluşturan paydaşların temsilcilerinin, ufuk açan fikirlerle üretim-işleme-dağıtım-tüketim süreçlerinde yapılacak yolculuğa değer katmaları,
- Bu süreçlerde paydaşların yaşadıkları zorlukların, ekosistemden bekledikleri faydaların ve sektördeki noksanlıkların tespit edilmesi,
- Türkiye İş Bankası’nın tarım sektörü için daha da etkili bir “çözüm ortağı” haline gelmesi amacıyla ipuçları aranması ve yapılacak çalışmalar için girdi sağlanması bulunmaktadır.

2.

Şahismail Şimşek,
Türkiye İş Bankası A.Ş. Genel Müdür Yardımcısı

Değerli misafirlerimiz,

Öncelikle davetimize icabet ederek hafta sonunu bizlerle geçirmeyi kabul eden herkese teşekkürlerimi sunmak istiyorum. Bugün burada akademisyenler, kamu temsilcileri, çeşitli sivil toplum kuruluşlarının yetkilileri, sektörün önde gelen üreticilerinden ve Bankamızın hem de Genel Müdürlük hem de saha temsilcilerinden oluşan son derece kıymetli bir grupla beraberiz. Hepiniz hoş geldiniz.

Günümüzde bildiğiniz gibi dijital bir çağ yaşanıyor ve bu çağ tüm iş dünyasında olduğu gibi tarım sektörünü de etkiliyor. Ancak teknolojik açıdan ne kadar ilerlersek ilerleyelim dokunmanın, koklamanın, tatmanın, sevgi ve şefkat göstermenin gerekli olduğu, yani fiziksel temasın, birlikteliğin beraberliğin asla önemini yitirmeyeceği tarım sektörünün ruhuna, sinerjisine uygun bir şekilde, yüz yüze, biz bize bir organizasyon düzenlemek istedik.

Bugün siz değerli katılımcıların son derece kıymetli bilgi ve tecrübelerinizi paylaşmak suretiyle katkı koyacağınız çalıştayı ana konusu "Tarladan Sofraya Gıda Sistemi"...

Özellikle şunu ifade etmek isterim ki, İş Bankası olarak buradan kendimize bir takım dersler çıkarmak ve bunları yol haritamızda kullanmak istiyoruz. Sektördeki mevcut ağırlığımızın giderek artacağını ifade etmek isterim. Bu amaçla bir vizyon ortaya koyduk ve bu vizyon doğrultusunda bugün tarım çalıştayı düzenlemekteyiz.

Çok kısaca Bankamızın tarım sektörüne, üreticiye olan bakış açısı hakkında bilgi vererek sözü arkadaşlarıma devredeceğim.

İş Bankası olarak yurt sathına yaygın 1.342 Şubemizle tüm üreticileri desteklemeyi, onların yanlarında olmayı öncelikli bir görev olarak görüyoruz.

Geniş hizmet ağıımızın etkinliğinin artırılması ve tarım sektörüne daha odaklı hizmet verilmesi amacıyla 2014 yılından bu yana 28 Şubemizde tarım bankacılığına özel organizasyon yapılanmasını hayata geçirdik. Tarım ve hayvancılık faaliyetinin yoğun olduğu çeşitli yörelerimizde kurulan tarım bankacılığı servisleri ile üreticilerimiz kendilerine özel tasarlanmış ürün ve hizmetlerimizden faydalanabiliyorlar. Bu amaçla, 2.000'den fazla çalışmamız tarım bankacılığı alanında daha iyi hizmet verebilmek için tarım eğitimleri aldı.

Ayrıca, ülkemizin tarımsal piyasalarının hemen hemen tamamını kapsayacak şekilde sahadaki tüm tarımsal noktalara doğrudan hizmet götürülebilmek için, bu yılın Haziran ayından itibaren faaliyetlerine başlamak üzere, özel tarım görselleriyle giydirilmiş otomobil ve mobil internet kullanımlı dizüstü bilgisayarlarla donatılmış şube dışı tarım satış ekipleri oluşturuldu.

Yurdun çeşitli bölgelerinde "Tarım Sohbetleri" ve "Çiftçi Buluşmaları" adı altında farklı organizasyonlar düzenleyerek yöredeki üreticilerimizle bir araya gelme imkanı da yaratıyoruz.

Üreticilerin çeşitli finansal ihtiyaçlarını karşılarken, yalnızca bir talebi karşıladığımızı düşünmüyoruz. Aynı zamanda finansal danışmanlık da yapıyoruz.

İŞ'TE KOBİ internet sitemiz aracılığıyla tarım ve hayvancılık sektörüne ilişkin yüzlerce video, makale içeriği ve 4 bine yakın haber ile kullanıcıların ihtiyaç duyduğu bilgilere ücretsiz ulaşabilmelerini sağlıyoruz. Ayrıca siteye üye olan kullanıcılarımız tarım ve hayvancılık uzmanımıza bugüne kadar 1.000'in üzerinde soru yönlendirerek ücretsiz danışmanlık hizmetinden faydalandılar.

2018 yılı ilk üç aylık dönemi itibariyle tarım sektörüne kullandırılan nakdi kredilerimizin bakiyesi 3 milyar TL seviyesini aştı.

Özetle, çiftçilerimizin, üreticilerimizin her türlü ihtiyacında yanındayız ve olmaya devam edeceğiz. Çalıştayı sektörümüze ve ülkemize hayırlı olmasını diliyor ve sözü arkadaşlarıma bırakmadan evvel teşekkürleriniz için tekrar teşekkür ediyorum.

Sunum ve Sohbet

3.

Bünyamin Sürmeli,
Meteoroloji Mühendisi

- Açlık ve obezite ile bağlantılı sağlık sorunları, çevre ve iklim değişiklikleri giderek artıyor.
- Diğer önemli konu "su" sorunudur. Kuraklık artıyor. Yeraltı sularımız tükeniyor. Yeraltı sularımızın tükenmesinin en büyük sebebi bozulan yağış rejimi ile birlikte gelen vahşi yağışlardır. Bu tip yağışların sebep olduğu seller, yağmur sularının toprak altında birikmesine engel olmakta ve bu durumda tatlı su kaynaklarının tükenmesine yol açarak tarımsal üretimi olumsuz etkilemektedir. Son zamanlarda su çiftlikleri ile bu problemin önüne geçilmeye çalışılmaktadır.
- Isı ve nem seviyelerindeki bu ani değişiklikler afet seviyesindeki hava olaylarının sayısını ve etkisini artırmaktadır.
- Sıcaklık arttıkça hava durağanlaşmakta ve bunun da etkisiyle havada daha uzun süre ve daha fazla tutulabilen karbon miktarı hava kirliliğinin artmasına sebep olmaktadır.
- Dünya'daki enerji üretimlerinin tamamı doğaya bir şekilde zarar veriyor. Yenilenebilir enerjiler doğaya az zarar vermekle birlikte yeterli görünmüyor. Dünyanın enerji ihtiyacı her geçen gün artıyor.
- Deniz seviyeleri yükseliyor. Buzulların erimesi ile birlikte denizler yükselmeye başladı. Haritaları değiştiren büyük tayfunlar artıyor. Doğa olayları gittikçe şiddetini artırıyor.
- Bizleri mevsimsiz bir gelecek bekliyor.
- İklim değişikliklerinin tarımsal üretime etki eden iki yönünü; verim riski ve fiyat riski olarak özetleyebiliriz.

Tüm Dünyada tarımsal faaliyetler artmaya devam etmekte olan sera gazı salınımının yaklaşık olarak %20'lik kısmından sorumludur. Sadece 1 derecelik sıcaklık artışı yaklaşık olarak 7 derecelik nem artışına tekabül etmekte ve bu da bitkisel üretimde bitkinin/meyvenin gelişimini öne almaktadır. Bu da tarımsal üretimdeki üretim planlamasını ve akışı tamamen baştan dikkate almak gerektiği anlamına gelmektedir. Sadece 1 derecelik sıcaklık artışı küresel ölçekte buğday üretiminde rekoltenin yaklaşık olarak %6 oranında düşmesine sebep olabilmektedir. Çünkü sıcaklık artışları hem suyun mahsulün köküne ulaşmasını zorlaştırmakta hem de hızlı buharlaşmaya sebebiyet vermektedir.

Bu küresel %6'lık etki, Türkiye'nin yüksek basınç kuşağında yer almasından kaynaklanan sapma ile yaklaşık olarak buğdayda %15'lik bir rekolte kaybına yol açmaktadır."

Çalıştay Oturumları

4.

4.1. Gıda Sistemi Yolculuğu

Artan nüfus ile beraber, dünyanın gıda tüketimi son yıllarda en yüksek seviyeye ulaşmıştır. Üretkenlikteki artış, her yıl 10 milyon hektar tarım arazisinin yok olmasına yol açmaktadır. Geçtiğimiz yüz yılda dünya tarım çeşitliliğinin 1/3'ü kaybolmuştur.

Orta sınıfın alım gücünün artması; ete ve işlenmiş yiyeceklere olan talebi arttırmıştır. Bugün dünya 3 adet sorun ile karşı karşıyadır; "Kronik Açlık", "Yetersiz Beslenme", "Obezite".

Sorunlara bütünsel bir bakış açısı ile bakmak, ulaşılabilir ve fiyatı uygun bileşenleri sağlayabilmek, süreci doğa ile barışık bir şekilde gerçekleştirebilmek adına gıda sistemi yolculuğu metodolojisi uygulanmaktadır. Sürdürülebilir gıda sistemleri, olumsuz çevresel etkileri sınırlandırmayı, sosyo-ekonomik refahı iyileştirmeyi, gıda güvenliği sağlamayı amaçlar. Gıda Sistemi Yolculuğu 4 ana aşamadan oluşmaktadır: Üretim, İşleme, Dağıtım ve Tüketim.

Üretimden başlayarak sistemin işleyişinden, finansmana erişime, üretim deseni kararından pazarlama koşullarına kadar bölgeler arası farklı değişkenlikler bulunmaktadır.

Üreticideki finansman kaygısı daha üretim kararı verilmeden başlıyor.

Desteklemelerin üretim deseninin oluşmasında önemli rolü bulunmakla birlikte, yeterli ve güncel veriye ulaşmadaki zorlukların planlama üzerinde olumsuz etkileri vardır.

Çiftçi halen kendi tecrübe ve hisleriyle öngörülebilirliği sağlamaya çalışıyor. Toplam tüketimi bilmeden, çoğu zaman ezbere üretim yapmaya devam ediyor. Aslında gayet olumlu bir üretim niyeti ile başlayan süreç üretim opsiyonları hakkında yeterli bilgi sahibi olunmadığı, toprak durumu, iklim şartları gibi unsurlar iyi değerlendirilemediği, aracı, işleyici ve dağıtıcı faktörlerin süreç üzerindeki etkileri önceden hesaplanmadığı için olumsuz sonuçlanabiliyor.

Üreticinin, başta iklim ve fiyat riskine karşı korunmak adına mümkün olduğu kadar ürün çeşitlendirmesi yapması gerekiyor. 'Doğru şekilde kurgulanmış bir sözleşmeli üretim modeli' de kendi içinde riskleri minimize eden ve planlamaya yardımcı olan bir enstrüman olarak karşımıza çıkıyor.

Üretilmeyi üretmek, yapılmayanı yapmak gerekiyor. Coğrafi işaret alabilen ürünler ihracat kanallarına daha kolay ve güçlü bir şekilde girebiliyor.

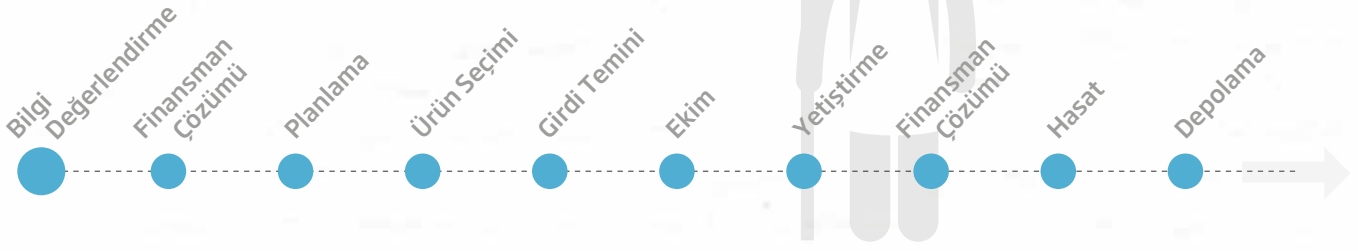
En yüksek harcamaların olduğu dönemlerden birisinin de çiftçinin nakdinin olmadığı bir dönem olan yetiştirme dönemi olduğu belirtiliyor.

Üreticilerin tek bir kanal üzerinden değil farklı kanallar üzerinden pazara erişimi için ise etkin ve işlevsel bir kooperatifçilik modeli gerekiyor.

Atık yönetimi, geri dönüşüm, arz zinciri analizi, değer zinciri analizi gibi konuların önemi arttıkça üniversitelerle etkin işbirliklerinin de artması gerekiyor.

Üretim

Çalıştay katılımcılarınca üretim aşamasının üzerinde mutabakata varılan ana süreçleri yukarıda yer almaktadır. Öte yandan, katılımcılar üretimin hangi aşamada başladığı konusunda yapılan müzakereler sonucunda çarpıcı bir sonuca ulaştılar ve üretimin üreticinin bu konudaki "niyeti" ile başladığı konusunda hemfikir oldular. Aynı zamanda "finansman kaygısının" da daha bu aşamada kendisini gösterdiği ifade edildi.

Üretim sürecinin her aşamasında, üreticiler çeşitli paydaşlardan destek almakta, onların fikirlerine başvurmakta ya da emeklerini satın almaktadır. Bu anlamda güncel ve nitelikli bilgiye, kaliteli ve doğru girdiye, nitelikli, hesaplı ve güvenilir iş gücüne erişim konuları üreticiler için kritik konulardır. Verimli ve kaliteli üretimin olmazsa olmazı olan bu unsurlar, aynı zamanda istikrarlı biçimde sağlanmalıdır ki üretim sürdürülebilir olsun.

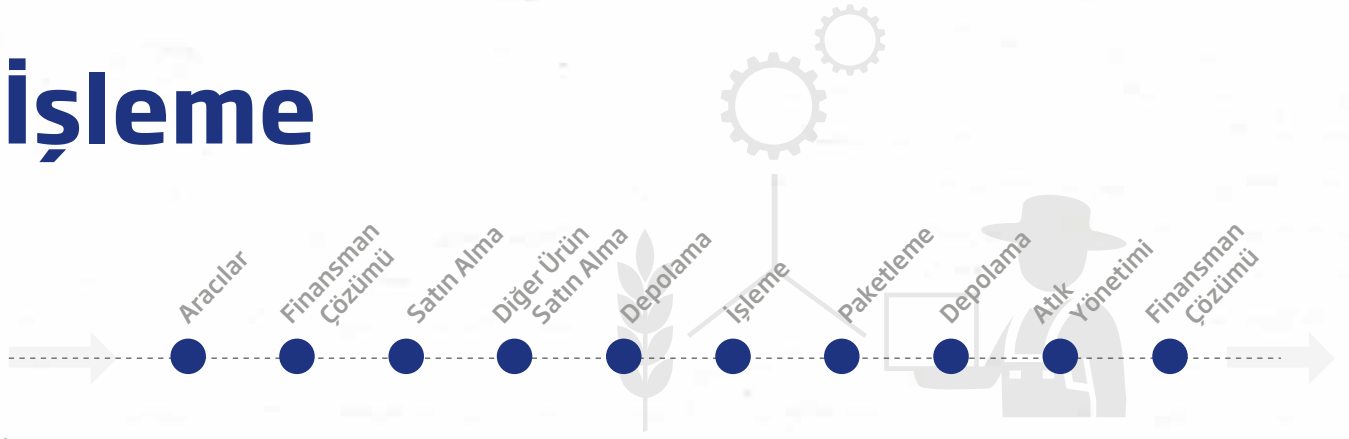
Üretim aşamasının finansmanı, zannedildiğinden daha karmaşık bir yapı ve tahmin edildiğinden daha fazla aktörün etkin olduğu bir süreç olarak nitelendirildi. Üreticilerin üretim tiplerine göre değişen çok farklı koşullarda, kendilerine temas eden tüm taraflarca nakdi / aynı yollardan finanse edilmekte olduğuna değinildi.

Katılımcıların değindiği önemli hususlardan bazı başlıklar ise şöyle:

- Bankaların tahmin ettiğinin çok üzerinde finansman sağlayan araçlar bulunmaktadır.
- Üretim kararını verirken esneklik payı bulunan üreticiler, satış riskini karşılamak üzere ürün çeşitlendirmesini bir araç olarak kullanmaktadır.
- Üretim tiplerine göre finansman ihtiyaçları farklılık göstermekte olup, örneğin süt hayvancılığında 12 ay devam eden finansman ihtiyacı bulunmaktadır.
- Önder çiftçiler tarafından bilinçli bir planlama yapılmaktadır. Genellikle üretim alanı belli ölçülerde tahıl ve bahar ürünleri arasında paylaşılır. Desteklemeler de ürün deseni belirlenirken dikkate alınan unsurlardandır. Bunlara ek olarak tohum kalitesi, verim ve karlılık unsurları da dikkate alınır. En önemlisi ise, üniversitelerden alınan destektir.

İşleme

İşleme aşaması, yalnızca sınıai bir faaliyet olmanın ötesine geçmiştir. Pek çok üreticinin işleyiciye doğrudan satış yapacak gücü bulunmadığı gibi, işleyici için de pek çok üreticiden belirli kalite ve özellikleri taşıyan belirli miktarda ürün tedarik etmek güçlükler içermektedir. Bu noktada araçlar önemli bir görevi ifa etmektedir. İşleyiciler araçlardan tedarik ettikleri ve kendi üretimleri için hammaddeyi teşkil eden tarım ürünlerini depolar, işler, paketler, tekrar depolar ve sonrasında da çeşitli iş bağlantıları kapsamında yurt içi tüketime veya ihracata gitmek üzere nakliyecilere teslim eder.

Bu bakımdan işlemecilerin önemli bir emek, sermaye ve yatırım buluşması gerçekleştirdiği söylenebilir. Gıda sisteminin en önemli aktörlerinden birisi de, ürüne ilişkin talepleri toplayan ve şekillendiren işlemecilerdir. Dahası, işleme faaliyetlerinden kaynaklı atıkların ne yapılacağı sorusunun yanıtı da işlemecilerdedir.

Tüm bu faaliyetlerin kapsamlı bir finansal analiz ve çok çeşitli finansman ürünleri ile desteklenmesi gerektiğini de ayrıca ifade etmek gerekiyor.

"Sözleşmeli üretim bazı üretim tipleri için çözüm oluşturmakla birlikte, örneğin taze meyve sebze üretimi için böyle değildir. Bu sebeple, çiftçiyi koruyacak kooperatiflerin muhakkak devreye girmesi gerekir."

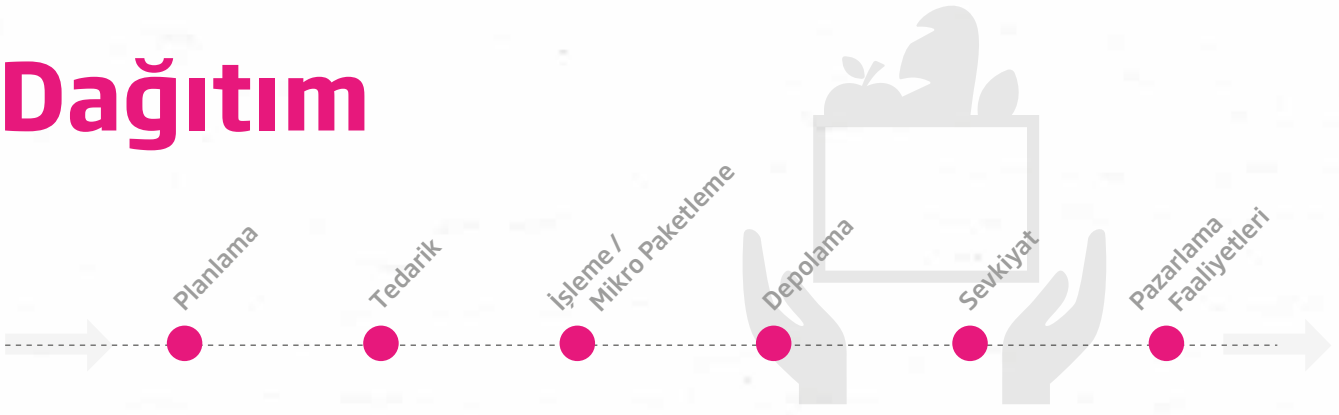
"Özellikle işlenmeyen ürünlerde üretim planlamaları, pazar çalışmaları vs. bakımından kooperatifleşme önem arz etmektedir."

"Tüketicilerin soru sormaya başlamasıyla birlikte üreticiye pazarlanan domates tohumunun artık tüketiciye de anlatılması gerekmektedir. Artık tüketiciler domates bile satın alırken sadece rengi, kokusu değil de, hangi tohumdan üretildiğine kadar ismi ile bilgi talep etmektedir."

"Günümüzde ürün çeşitliliği önemli bir unsur haline gelmiştir. Eğer bir tır domates ihraç edilecekse, bu tırın en az 10 çeşit domates ile doldurulması gerekmektedir."

Dağıtım

Dağıtıcı, piyasadaki talepler ışığında, üreticiden veya işleyiciden tedarik ihtiyacını belirleyip lojistik planlamasını yapar. Hasat ve üretim zamanlarına göre, üreticilerden ve işleyicilerden ürün tedariki gerçekleştirilir. Tedarik aşamasında, küçük üreticinin paketleme konusundaki eksiklerinden ötürü, ürünlerde fire ile karşılaşmaktadır.

"Hal" gibi aracı olan dağıtıcılar, küçük üreticiden temin ettikleri ürünleri standartlara uygun bir biçimde paketler ve perakende veya ev dışı tüketim kanallarına dağıtırlar. Paketleme aşamasında, ek finansmana ihtiyaç duyulmaktadır.

Küçük üreticilerin depolamaya elverişli alanları bulunmadığı için, dağıtıcılar aldıkları fazla ham maddeyi depolamaktadırlar. Sonrasında, perakende ve ev dışı tüketim kanalına ürünler sevk edilir.

Soğuk zincir taşımacılığının bulunmamasından dolayı 25%'e varan kayıp yaşanmaktadır.

"Atık yönetimi, nakliye, depolama ve soğuk zincir konularında dağıtım firmaları önemli organizasyonlara ve yatırımlara girişmektedir."

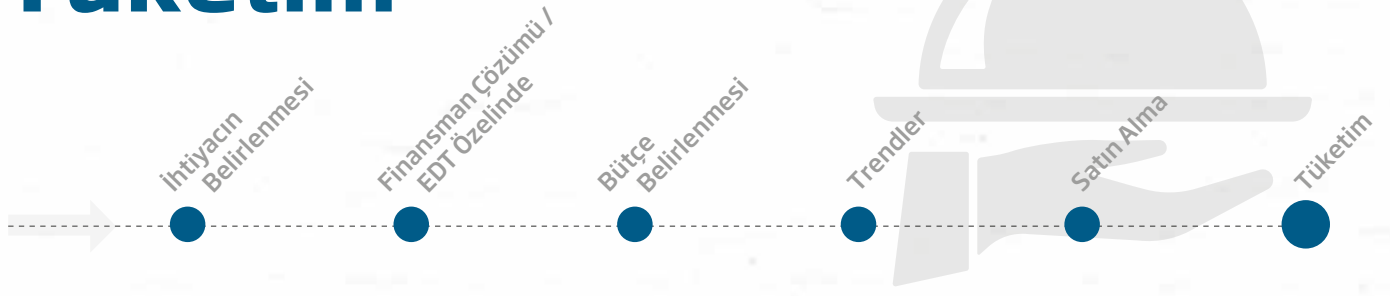
"Hayvancılıkta atık yönetimi, süt üretiminde soğuk zincir altyapıları yetersiz kalmaktadır. Bu hususlar ülke genelinde bir standardın / kalitenin yakalanmasında olumsuz etkenler olarak ortaya çıkmaktadır."

"Türkiye gıda sisteminde yer alan ürünlerin %80'ini 30-40 adet ana ürün oluşturmaktadır."

"KGF finansman modeli, tarımda da etkin şekilde uygulanmalıdır."

Tüketim

Ev ve ev dışı tüketim, ihtiyaçların yanı sıra, moda ve sağlık trendleri gibi pek çok etmen tarafından şekillendirilmektedir. Gelişmiş ülkelerde ev dışı tüketim toplam tüketimin %60'ına ulaşmaktayken, ülkemizde ev tüketiminin halen ağır basmakta olduğu görülmektedir. Esasen önümüzdeki dönemde piyasanın gidiş yönünün ve yatırım ihtiyaçlarının sırf bu gerçek ışığında dahi belli ölçüde tahmin edilmesi mümkün bulunmaktadır.

"Arı ürünlerinde arının tek bölge sertifikasyonu önemlidir. Ülkemizde ise arı türlerinin karmaşık bir yapıda olduğu görülmektedir. Sertifikasyon, bilinçlendirme ve üreticilerin eğitimi aracılık üretim tipinde düzenleyici faktörler olarak öne çıkmaktadır. Ülkemizde şu anda tek bölgesel sertifikasyon Kars Balı için yapılmıştır."

"Tüketim sonrası atık yönetiminin de dikkatle izlenmesi gerekir."

"Genç neslin sağlıklı ürünlere yönelmesi, Helal Sertifikası, Fair Trade Sertifikası, Organik Üretim Sertifikası vb. gibi kavramlar önümüzdeki yıllarda tüketimde daha da belirleyici rol oynayacak. Tüketimde kalite sertifikasyonu önemlidir."

Tarladan Sofraya Gıda Sistemi Yolculuğu

Tek tek merceğe altına almış olduğumuz Tarladan Sofraya Gıda Sistemi yolculuğunun bir bütün olarak görünümü ise, tüm aşamaların birbirine bağlandığı aşağıdaki şekilde yer almaktadır.

Yoğun bir düşünsel ve fiziksel emek, sermaye ve finansman desteği ile gerçekleşen bu yolculuğun sağlıklı biçimde sürdürülmesi ve geliştirilmesi için güncel teknolojilerden faydalanılmasının da birincil önemde olduğu katılımcılar tarafından teyit edilmiştir.

Çalıştay Oturumları

4.

4.2. Aktörler ve Etkileri

Çalışmaya hazırlık aşamasında, sektörde etkin aktörler; üreticiler, işleyiciler, dağıtıcılar ve tüketiciler olarak belirlenmiştir. Ancak, paydaşların katkıları ile ekosisteme üç adet daha aktör eklenmiştir. Bunlar: araçlar, kamu ve örgütlerdir. Öte yandan, aktörler nitelikleri bakımından iki gruba ayrılmaktadır:

Ana Aktörler: Üreticiler, işleyiciler, dağıtıcılar ve tüketiciler.

Etkin Aktörler: Araçlar, örgütler (sivil toplum kuruluşları, üretici birlikleri vb.) ve kamu.

Oturum amacı itibari ile ekosistemdeki paydaşların birbirleri üzerindeki etkilerini belirlemeyi hedeflemiştir. Katılımcılar interaktif şekilde bağlı buldukları sektör grubunun etkileri üzerinde tartışmışlardır.

Gıda sistemi yolculuğunun en etkili figürünün, tüketiciye ulaşan kanal olması sebebi ile dağıtıcılar olduğu belirlenmiştir. Dağıtıcılar, sektörü birçok konuda etkilemektedir. Son kullanıcıya teması sebebi ile dağıtıcının sistemdeki baskın etkisi doğal karşılanmaktadır. Sistemde en fazla etki altında kalan aktörün ise üretici olduğu belirlenmiştir. Kamu, sistem içerisinde düzenleyici bir rol üstlenmektedir.

“Fiyatın belirlenmesinde en etkili aktör, finansal gücü en fazla olan aktördür.”

“Dağıtıcının arz edeceği ürünleri tüketici belirlemektedir. Dağıtıcının tek başına fiyatı belirlediği ender durumlar olmakla birlikte, bu konuda çoğu zaman tüketici doğrudan etkilidir. Ancak bazı ürünlerde kamunun ve/veya STK'ların da fiyatın belirlenmesinde etkisi olabilmektedir.”

“Fiyatın belirlenmesinde arz miktarının önemli bir etken olduğu, yanı sıra aracı/komisyoncuların, tüketici talebinin, işleyicilerin, dağıtıcıların, dış talebin, maliyetlerin ve zaman zaman da üreticilerin rolü bulunmaktadır.”

Aktörler x Etkileri

Aktörler/Aşamalar	Üretim 	İşleme 	Dağıtım 	Tüketim
Üretici	Ana Aktör Talep	Kural		Fiyat
Örgütler		Kural	Kural	Talep
Araçlar / Komisyoncular	Fiyat			
İşleyici / Üretici	Talep, Fiyat Kural	Ana Aktör		Talep
Kamu / Global	Fiyat, Kural	Fiyat, Kural	Fiyat, Kural	Kural
Dağıtıcı	Talep, Kural	Talep, Fiyat Kural	Ana Aktör, Fiyat	Talep, Fiyat
Tüketici			Talep, Fiyat Kural	Ana Aktör, Talep, Kural

Çalıştayın Sonuçları:

“Tarladan Sofraya Gıda Sistemi” üzerine düzenlenen Çalıştay ana gayelerine paralel olarak, sistemin üretim-işleme-dağıtım-tüketim aşamalarındaki kilit konuların tartışılması, gözden geçirilmesine olanak sağlamıştır.

- Üretim, işleme, dağıtım ve tüketim aşamalarının alt süreçleri haritalandırılmış ve alt süreçlerin hangi aşamalarında finansman ihtiyacı hasıl olduğu saptanmıştır.
- Sektörde bulunan aktörler ve aktörlerin fiyat, talep ve kurallar üzerindeki etkileri belirlenmiştir.
- Paydaşların sektörlerinde yaşadıkları zorluklar ve talep ettikleri faydalar listelenmiştir.

Sektörde dağıtıcı odaklı bir yapının hakim olduğu, üreticilerin yaklaşık olarak %80'ini aile işletmelerinin oluşturduğu ve gıda sisteminin hemen her aşamasında standartlara ilişkin eksiklikler bulunduğu belirtilmiştir.

Tarım sektöründeki üreticilerin ortak iş yapma kültürünün gelişmiş olmaması ve özellikle üreticinin veriye, mesleki bilgiye, finansal kaynaklara ve benzer birçok unsura ulaşmada zorluklar yaşadığı, bu durumun ise süreçte verimliliği ve karlılığı düşürdüğü tespit edilmiştir.

Tüm zorlukların üzerine sabırla, inançla, inatla, organize katılımı, sorumluluk bilinciyle, hemen uygulanabilecek fikirlerle gidilmesi gerektiği; finansman sağlayıcılar, üniversiteler, kamu, üretici birlikleri ve üreticilerin hep birlikte ortaya koyacağı efor ile sektörün geleceğe hazırlanabileceği bir kez daha anlaşılmıştır.

